

Kritéria ekonomické efektivity

INVESTICE

- Investiční rozhodování má dlouhodobé účinky
- Je nutné se vyrovnat s faktorem času
- Investice zvyšují poptávku, výrobu a zaměstnanost a jsou zdrojem dlouhodobého ekonomického růstu
- Investice v době pořízení jsou výdajem, do nákladů vchází ve formě odpisů v době užívání
- Finanční toky (cash flows) – pohyby finančních prostředků v různých časových okamžicích (příjmy, výdaje)

Metody hodnocení investic

1. Metoda čisté současné hodnoty (NPV)
2. Metoda vnitřního výnosového procenta (IRR)
3. Doba splacení
4. Metoda výnosnosti investice (ROI)

1. Čistá současná hodnota (Net Present Value)- NPV

- Je součtem diskontovaných hotovostních toků
- Pro hodnocení je nutné znát diskontní sazbu nebo – li alternativní náklad kapitálu
- Diskontní sazba vychází z teorie opportunity cost, charakterizuje časovou hodnotu peněz a riziko
- Diskontní sazba se může měnit v průběhu životnosti investice
- Je dána vztahem:

$$NPV = \sum_{t=0}^T CF_t \times (1 + r)^{-t}$$

CF_t tok hotovosti v čase t

r diskontní sazba

Použití NPV:

- pro každý investiční záměr se stanoví toky hotovosti v čase (během jednotlivých let)
- pro každý investiční záměr vypočteme NPV, ve kterém diskont je cena nevyužitých příležitostí
- jsou – li investice nevylučující se, realizujeme všechny s kladnou čistou současnou hodnotou
- jsou – li investice vzájemně se vylučující, vybíráme takovou, jejíž kladná čistá současná hodnota je maximální

2. Vnitřní výnosové procento (Internal Rate of Return) - IRR

Je taková úroková míra, při které je čistá současná hodnota nulová

Platí vztah:

$$\sum_{t=0}^T \frac{CF_t}{(1 + IRR)^t} = 0$$

Použití IRR:

- Realizujeme investici tehdy, je – li hodnota IRR větší než diskontní sazba
- Někdy není možné IRR najít, nebo hodnot IRR je více
- U vzájemně se vylučujících investic je nutná párová eliminace a použití dodatkové investice
- Použitím dodatkové investice dává IRR stejné závěry jako pravidlo čisté současné hodnoty NPV

3. Roční ekvivalentní peněžní tok

Jedná se o čistou současnou hodnotu projektu vynásobenou anuitním faktorem. Tím dojde k rovnoměrnému rozdělení diskontovaných peněžních toků do jednotlivých let po celou dobu životnosti projektu. Toto kritérium se používá pro porovnávání různých variant se shodným rokem počáteční investice, ale různou dobou životnosti.

$$RCF = \frac{q^n \times (q - 1)}{q^n - 1} * NPV$$

Použití RCF stejné jako u NPV.

4. Doba splacení (Payback Period)

- Doba splacení (doba návratnosti investice) je taková doba, kdy tok příjmů (cash flow) přinese hodnotu rovnající se původním nákladům na investici.
- Doba splacení diskontovaná /nediskontovaná
- Je CF po dobu životnosti investice konstantní pak platí:

$$PP = \frac{\text{náklady na investici}}{CF}$$

- Pokud je CF v každém roce jiné, doba splacení se zjistí postupným načítáním ročních částek CF, až se kumulovaný CF bude rovnat investičním nákladům.
- Doba splacení investice musí být kratší než je životnost investice, aby byla efektivní.

5. Metoda výnosnosti (rentability) investic (Return on Investment)

- Za efekt investice je považován zisk, změny v zisku vyvolané investicí charakterizují přínos investice.
- Používá se průměrný roční zisk, lze srovnávat projekty s různou dobou životnosti a různou výší investičních nákladů, metoda nebere v úvahu všechny peněžní příjmy a

nerespektuje časovou hodnotu peněz a rozložení zisku v čase. V praxi se přes své nedostatky často používá.

$$ROI = \frac{Z_r}{N_i}$$

Z_r průměrný čistý roční zisk plynoucí z investice

N_i investiční náklady

1. Příklad (řešený)

Určete čistou současnou hodnotu, vnitřní výnosové procento dvou navzájem se vylučujících se investicí. Diskontní sazba je 9 %.

Rok	0	1	2	3	4
A	-460	100	200	300	200
B	-460	100	300	200	150

$$NPV_A = -460 + \frac{100}{(1+0,09)^1} + \frac{200}{(1+0,09)^2} + \frac{300}{(1+0,09)^3} + \frac{200}{(1+0,09)^4}$$

$$NPV_A = 173,42 \text{ Kč}$$

$$\text{Obdobně } NPV_B = 145,95 \text{ Kč}$$

$$IRR_A: -460 + \frac{100}{(1+IRR)^1} + \frac{200}{(1+IRR)^2} + \frac{300}{(1+IRR)^3} + \frac{200}{(1+IRR)^4} = 0$$

$$IRR_A = 23 \%$$

$$\text{Obdobně } IRR_B = 22 \%$$

Obě kritéria jednoznačně ukazují, že se máme rozhodnout pro investici A.

2. Příklad

Pomocí metody NPV a IRR zhodnoťte následující dva projekty, je-li diskontní sazba 10 %.

CF	CF ₀	CF ₁	CF ₂
A	-1 700	1 400	650
B	-1 000	600	600

3. Příklad

Firma se rozhoduje, zda koupit nový lis. Investiční výdaj je odhadován na 2,5 mil. Kč, doba životnosti projektu je 5 let, diskontní sazba činí 10 %. Tržby plynoucí z koupě nového lisu jsou odhadovány na 1,5 mil. Kč, náklady (bez odpisů) jsou 0,7 mil. Kč, roční odpisy 0,5 mil. Kč a daň činí 20 %. Určete NPV a IRR projektu.

4. Příklad

Zhodnoťte následující investiční projekty metodou NPV a IRR, diskontní sazba činí 9 % a rozložení toku hotovosti v milionech je dáno následující tabulkou.

CF	CF ₀	CF ₁	CF ₂	CF ₃	CF ₄	CF ₅
A	-3,45	1,5	1,8	1,8	1,8	1,6
B	-150	35	45	45	45	52,5

5. Příklad

Zhodnoťte vzájemně se vylučující investiční projekty, je – li diskontní sazba 12 % a rozložení hotovostního toku v čase je dáno následující tabulkou. Projekty zhodnoťte pomocí ročního ekvivalentního toku hotovosti. Po skončení životnosti se počítá s cyklickou obměnou zařízení.

CF	CF ₀	CF ₁	CF ₂	CF ₃	CF ₄
A	-1 000	800	600	1 000	-
B	-1 000	600	600	600	800

6. Příklad

Máme dvě investiční příležitosti se stejnou kupní cenou 1 mil. Kč., finanční toky pro obě investice jsou v tis. Kč uvedeny v následující tabulce. Pro kterou investici se rozhodnete, je-li diskontní sazba 12 %?

	2008	2009	2010	2011
A	160	160	160	1160
B	0	730	0	1030

7. Příklad

Společnost si musí vybrat mezi dvěma stroji, které vykonávají stejnou práci, ale mají různou životnost. Stroje jsou spojeny s následujícími náklady danými tabulkou. Jaký stroj by si měla společnost koupit, jestliže diskontní sazba je 9 %.

	CF ₀	CF ₁	CF ₂	CF ₃	CF ₄
Stroj A	55 000	12 000	12 000	12 000	
Stroj B	60 000	10 500	10 500	10 500	10 500

8. Příklad

Firma se musí rozhodnout, do kterých projektů bude investovat své peníze, každá investice má životnost 4 roky. Investiční výdaje a CF pro každou investici je uveden v následující tabulce. Výnosnost obdobně rizikové investice jsme odhadli na 10%.

K vyhodnocení výhodnosti investic použijte metody NPV a IRR.

	CF₀	CF₁	CF₂	CF₃	CF₄
A	-110 000	25 000	30 000	35 000	50 000
B	-300 000	120 000	100 000	90 000	70 000
C	-1 500 000	700 000	700 000	230 000	150 000

Příklady pro procvičení:

Příklad 1

Investiční výdaj má velikost 2 mil. Kč, doba životnosti projektu je 4 roky, diskontní sazba činí 10 procent. Během doby životnosti jsou odhadovány roční tržby na 1,2 mil. Kč, roční náklady včetně odpisů 1,03 mil. Kč, roční odpisy 0,5 mil. Kč a daň činí 70 tis. Kč. Určete čistou současnou hodnotu, vnitřní výnosové procento, nediskontovanou dobu návratnosti.

Řešení:

$NPV = -98\,081\text{ Kč}$

$IRR = 7,71\%$

Prostá doba návratnosti 3 1/3 roku

Příklad 2

Zhodnoťte vzájemně se vylučující investiční projekty, je-li diskontní sazba 20 % a rozložení hotovostního toku v čase je dáno následující tabulkou.

CF	CF ₀	CF ₁	CF ₂	CF ₃	CF ₄
A	-5 000	4 000	3 000	6 000	-
B	-5 000	3 000	3 000	3 000	3 000

Řešení:

Projekt A je lepší, má vyšší roční ekvivalentní cash flow

($RCF_A = 1\,846,15\text{ Kč}$, $RCF_B = 1\,068,55\text{ Kč}$.)

Příklad 3

Zhodnoťte následující investiční projekty metodou NPV a IRR: Diskontní sazba činí 10 % a rozložení toku hotovosti v milionech je dáno následující tabulkou.

CF	CF ₀	CF ₁	CF ₂	CF ₃	CF ₄	CF ₅
A	-2,3	1	1,2	1,2	1,2	1,05
B	-100	20	30	30	30	35

Řešení:

$$NPV_A = 1,97 \text{ Kč}$$

$$IRR_A = 39,27 \%$$

$$NPV_B = 7,74 \text{ Kč}$$

$$IRR_B = 12,76 \%$$

Příklad 4

Je dáno rozložení toku hotovosti v milionech Kč investičního projektu dle následující tabulky.

Stanovte IRR projektu a graficky zobrazte závislost NPV na diskontní sazbě.

CF_0	CF_1	CF_2	CF_3	CF_4
-100	40	30	20	40

Řešení:

$$IRR = 11,65 \%$$

Příklad 5

Použití následujících strojů se vzájemně vylučuje, očekává se, že budou vytvářet následující hotovostní toky v tisících Kč při diskontní sazbě 10 %. Rozhodněte, který stroj si vyberete, jestliže po výrobně -technologické stránce jsou ekvivalentní. Rozhodujte se dle ročního

ekvivalentního toku hotovosti RCF daného vztahem $RCF = \frac{r}{1 - (1 + r)^{-T}} \times NPV$, kde T je doba životnosti.

	CF_0	CF_1	CF_2	CF_3
Stroj A	-100	110	121	
Stroj B	-120	110	121	131

Řešení:

$$RCF_A = 57,62 \text{ Kč}, RCF_B = 71,75 \text{ Kč}$$

Příklad 6

Prezident společnosti musí rozhodnout mezi těmito dvěma investicemi, diskontní sazba je 9 % na základě metody NPV a IRR. Slad'te rozhodování s NPV a IRR tak, aby nebylo protichůdné.

	CF_0	CF_1	CF_2
Projekt A	-400	241	293
Projekt B	-200	131	172

Řešení:

$$NPV_A = 67,71 \text{ Kč} \quad IRR_A = 20,86 \%$$

$$NPV_B = 64,95 \text{ Kč} \quad IRR_B = 31,10 \%$$

Využití dodatkové investice

$$NPV_{A-B} = 2,761 \text{ Kč} \quad IRR_{A-B} = 10 \%$$

Projekt A je lepší.

Příklad 7

Společnost si musí vybrat mezi dvěma stroji, které vykonávají stejnou práci, ale mají různou životnost. Stroje jsou spojeny s následujícími výdaji danými tabulkou. Jaký stroj by si měla společnost koupit, jestliže diskontní sazba je 6 %.

	CF_0	CF_1	CF_2	CF_3	CF_4
Stroj A	40 000	10 000	10 000	10 000+ výměna	
Stroj B	50 000	8 000	8 000	8 000	8 000 + výměna

Řešení:

$$RCF_A = 24\,964,39 \text{ Kč}, RCF_B = 22\,429,57 \text{ Kč}. \text{ Stroj B je lepší.}$$